

МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ТА МЕДІАЦІЯ В УПРАВЛІННІ КОНФЛІКТАМИ

Дамзін Андрій

У сучасному суспільстві конфлікти стали невід'ємною частиною міжособистісної та групової взаємодії. Їхнє конструктивне вирішення залежить не лише від професіоналізму медіатора, а й від внутрішньої мотиваційної готовності учасників до діалогу. Психологічна мотивація як ключовий чинник успішної медіації активно досліджується українськими та зарубіжними науковцями. Серед вітчизняних дослідників варто відзначити Л. Карамушку, О. Кокуна, І. Візнюк, які аналізують мотиваційні установки, профілі та готовність до взаємодії в конфліктних ситуаціях. Зарубіжні вчені, зокрема М. Дойч, К. Томас, Р. Кілман і Д. Гоулман, розглядають мотивацію як рушійну силу поведінки в конфлікті та підкреслюють роль емоційного інтелекту [1, 2].

Мотивація сторін щодо очікувань, потреб, цінностей та емоційних установок визначає ефективність медіації. Її недостатність або деструктивний характер можуть нівелювати зусилля медіатора, тоді як усвідомлена мотивація сприяє порозумінню та стабільним домовленостям. Тому дослідження мотивації є актуальним для розвитку стратегій врегулювання внутрішньогрупових конфліктів.

Метою дослідження є обґрунтування мотиваційної готовності й медіаційних стратегій як чинників ефективного управління конфліктами, а також розробка рекомендацій щодо їх застосування у професійній та освітній діяльності.

Групові конфлікти у закладах вищої освіти (ЗВО) – поширене явище, що може негативно впливати на психологічний клімат, академічну успішність і соціальну згуртованість студентських колективів. Ефективне управління такими конфліктами потребує не лише професійних навичок медіатора, а й внутрішньої мотиваційної готовності учасників до конструктивного діалогу та співпраці [1].

Мотиваційна готовність виступає ключовим психологічним чинником, який визначає здатність особистості долати суперечності без агресії, уникання чи маніпуляцій. У свою чергу, *медіаційні стратегії* – це інструменти, які дозволяють

нейтралізувати напругу, сприяти порозумінню та формувати культуру ненасильницького вирішення конфліктів. Поєднання цих двох компонентів, а саме мотиваційної готовності та стратегій медіатора, створює основу для ефективного управління груповими конфліктами у ЗВО [2, с. 75].

Рис. 1. Психологічна мотивація в медіації

Мотиваційна готовність – це внутрішній психологічний стан особистості, що виявляється у прагненні до конструктивного розв'язання конфліктів, відкритості до діалогу, здатності до саморефлексії та прийняття відповідальності за результати взаємодії. У контексті ЗВО вона формується через розвиток емоційного інтелекту, комунікативних навичок і ціннісних орієнтацій, спрямованих на мирне співіснування в академічному середовищі [1, с. 144].

Медіаційні стратегії – це сукупність методів, прийомів і тактик, які застосовує медіатор для врегулювання конфліктів між сторонами шляхом організації конструктивного діалогу, пошуку взаємоприйнятних рішень і зниження емоційної напруги. У ЗВО ці стратегії спрямовані на підтримку безпечного освітнього простору, розвиток культури ненасильницького спілкування та профілактику ескалації суперечностей. Для ефективного вирішення конфліктів медіатор може

використовувати різні стратегії, залежно від типу конфлікту, емоційного стану сторін і ступеня загострення. Основні стратегії [1, 2]:

1. Стратегія фасилітації – створення безпечного простору для діалогу, нейтралізація негативу, допомога у формулюванні позицій і потреб.
2. *Кооперативна стратегія* – спрямована на досягнення взаємовигідного рішення через спільний пошук рішень.
3. *Трансформаційна стратегія* – фокус на зміну сприйняття конфлікту, особистісний розвиток сторін, відновлення довіри.
4. *Наративна стратегія* – переосмислення конфлікту шляхом "переписування" його історії, що дозволяє знизити емоційне напруження та знайти нові сенси.

Саме тому, *групові конфлікти* – це суперечності, що виникають між окремими студентами, академічними групами або між студентами й викладачами, які мають різні інтереси, цінності, стилі поведінки чи погляди. Такі конфлікти можуть впливати на навчальний процес, соціальну згуртованість і психологічний комфорт учасників освітнього середовища. Отже, мотиваційна готовність і медіаційні стратегії є ключовими чинниками ефективного управління конфліктами в освітньому та професійному середовищі. Їхнє цілеспрямоване застосування сприяє конструктивному вирішенню суперечностей, підвищенню рівня взаєморозуміння та формуванню позитивного соціально-психологічного клімату. Медіація у таких умовах потребує особливої чутливості до групової динаміки, здатності виявляти приховані джерела конфлікту та залучення всіх сторін до пошуку конструктивного вирішення.

Список використаних джерел

1. Damzin A. Mediation in Education as a Means of Transforming Conflict Behavior. *Psychology in Education International Journal*. 2021. Vol. 5(2). P. 142–153.
2. Пугач С., Візнюк І., Долинний С., Драчук М. Стиль життя та психосоціальна адаптація військовослужбовців силових структур. *Організаційна психологія. Економічна психологія*. 2024. Вип. 31(1). С. 69–79.